

5. construïm imatges per escapar de la violència

Ara veig el que puc fer!

Temes	Violència
Objectius	- Fer prendre consciència dels punts clau de la violència - Desenvolupar formes no violentes de resoldre els conflictes - Encetar la reflexió sobre les raons de l'existència de la violència i què s'hi amaga darrere.
Edat recomanada	7-13 anys
Nombre de participants	4-20 infants
Durada	60 minuts
Espai recomanat	Interior
Materials	Cap

Desenvolupament

- Es tracta d'una activitat en què els infants creen imatges de carn i ossos o "fotos humanes" sobre un conflicte o situació de violència; posteriorment, representen com es podria resoldre sense violència.
- L'activitat s'inicia parlant sobre el tema de la violència amb els infants:
 - Què és la violència?
 - Quines formes de violència se us acudeixen que existeixen?Animeu els infants a anar més enllà de la violència física en la manera d'entendre la violència, per tal d'incloure-hi la violència verbal i psicològica, així com les amenaces d'abús.
- Els infants del grup es divideixen en grups de 4 a 6 persones. Expliqueu a cada grup que haurien de dedicar quinze minuts a parlar sobre situacions de violència que hagin observat o viscut (p.ex.: a l'escola, dins la família, amb les amistats). El grup ha d'escollir una situació de violència sobre la qual s'ha parlat i ha de crear una "foto humana" per mostrar una situació de violència als altres. Cal que la "foto humana" inclogui tothom del grup petit i sigui com una estàtua, sense cap so o moviment. La postura i l'expressió facial dels personatges han d'expressar el seu paper dins la fotografia (p.ex.: com a víctima, responsable de la violència o testimoni).
- Demaneu a cada grup que representi la seva "foto humana". La resta del grup comenta què creu que succeeix a la imatge. El grup que la presenta, però, no pot fer cap comentari.
- Després d'haver representat les fotos de tots els grups, tornen als grups petits per parlar de com la situació o conflicte que han representat es podria resoldre sense cap mena de violència. Han de crear una nova "foto humana" per tal de mostrar com es va resoldre la situació.
- Demaneu a cada grup que representi la seva "foto de la resolució del conflicte" per als altres. Aquesta vegada es destinarà una estona per a una petita discussió després de cada presentació; en primer lloc, la resta del grup comenta el que ha vist, i llavors el grup que representava la imatge pot explicar quina era la situació exacta que volia representar i com es resol. Convideu que suggereixin altres possibles resolucions. Demaneu als infants que valorin les resolucions que proposen en relació amb l'experiència de la seva vida real.

Reflexió

- Reflexioneu amb els infants a partir de preguntes com ara:
 - Us heu sentit identificats en alguna de les "fotos humanes" sobre violència? Us heu trobat mai en situacions de violència?
 - Va ser difícil trobar una solució no violenta per la situació/conflicte? Per què?
 - Com va trobar una solució?
 - Com us heu sentit formant part d'una "foto humana"?
 - Us heu sentit millor quan heu representat la "foto de la resolució del conflicte"? Per què o per què no?
 - Quines raons poden portar que la gent es torni violenta?
 - De quines maneres podeu reduir o evitar la violència en una situació difícil?
 - Quins indicadors existeixen per un comportament violent?
- Relacioneu l'activitat amb els drets humans i els drets dels infants a través de preguntes com ara:
 - Existeix el dret humà a la no violència? Quins Drets Humans o dels Infants poden relacionar-se amb la no violència?
 - Per què són tan importants els Drets Humans i dels Infants relacionats amb la no violència?
 - Com es poden protegir aquests drets?

Suggeriments per donar continuïtat a l'activitat

- Aquesta activitat ofereix l'oportunitat de parlar sobre la violència dins del mateix grup d'infants.
- Es podria iniciar un cicle d'activitats o centre d'interès per treballar la cultura de la pau o la resolució de conflictes. Segons les imatges aparegudes podria encaminar-se el treball posterior cap al treball de la violència de gènere i les relacions abusives de parella.
- Informeu-vos de si hi ha cap campanya contra la violència que es dugui a terme al vostre barri o municipi.
- Si voleu aprofundir sobre el tema de la violència i en concret sobre el tràfic d'infants, us recomanem dur a terme, en primer lloc, l'activitat número 4, "Un conte modern" - lliurada el mes passat.

Adaptacions

- Es pot utilitzar una càmera real i fer fotos de les "fotos humanes". Si és una càmera polaroide o digital amb la possibilitat d'imprimir al moment, es poden penjar a l'espai on es trobi el grup i acompanyar-les d'eslògans o idees de com prevenir la violència.
- Demaneu a cada grup que posi per escrit la història i creï un conte. A partir de la idea inicial -basada en vivències reals- poden modificar-lo tant com vulguin i introduir-hi tants elements nous com considerin oportú.
- Si es poden fer fotografies amb càmera analògica o digital de les imatges de violència, es poden guardar per un altre dia, o un altre grup d'edat. A partir d'aquestes imatges, els grups d'infants que no han participat en la creació de les "fotos humanes" escriuen un conte inspirat en la imatge de violència, i proposen així nous finals i noves interpretacions.
- Es pot demanar que il·lustrin els contes un cop enllestits. En els grups amb més domini de les noves tecnologies, o per tal de desenvolupar-les, poden manipular les fotografies digitals de les "fotos humanes" amb algun programa d'edició d'imatge per fer-les encaixar amb el conte.
- A partir de les dues "fotos humanes" pot desenvolupar-se una peça teatral. També, a partir dels contes escrits poden crear-se representacions teatrals o de titelles.

Idees per a l'acció

- Dissenyeu cartells relacionats amb la violència i la protecció contra aquesta i pengeu-los en llocs públics. Indiqueu les adreces i la informació de contacte d'aquells llocs on la gent que pateix violència pot dirigir-se.
- Representeu les vostres imatges, o les peces de teatre creades a partir d'aquestes imatges, al carrer o en espais públics i mostreu així com els conflictes poden solucionar-se de forma no violenta.

Suggeriments per a monitors i monitores

- Sigueu especialment curiosos amb els infants que hagin estat víctimes de la violència. Tingueu en compte que és possible que hi hagi infants que l'hagin patida i sigui en aquest moment que vosaltres ho descobriu.
- Els infants també poden escollir una situació "típica"; no cal que parlin sobre ells mateixos i elles mateixes, si prefereixen no fer-ho.
- En el moment d'introduir l'activitat pot ser útil fer una demostració amb la resta de l'equip de monitors i monitores sobre què és una "foto humana".
- Podeu trobar que els infants tinguin dificultats a trobar solucions realistes a situacions violentes, especialment aquelles que involucren persones adultes. Estigueu a punt per proposar idees concretes de suport i protecció. En aquest cas és important destacar que els infants no poden assumir sols aquesta responsabilitat i que sempre haurien de comunicar-ho als seus referents adults (familiars, monitors i monitores, mestres, educadors i educadores, etc.), qui s'encarregaran de comunicar-ho a les autoritats competents, els serveis socials municipals principalment. Aquest organisme s'encarregarà de conèixer a fons les causes de la situació d'aquesta família o infant i li donarà els recursos necessaris per superar aquesta dificultat. Tot i així, és interessant que coneguin que hi ha altres espais on podrien recórrer en cas de necessitat, com ara el servei d'Atenció a la Infància (900. 300.777), la policia local, els Mossos d'Esquadra o el Síndic de Greuges, que compta amb un síndic adjunt per la defensa dels drets dels infants (se'l pot contactar al telèfon 900.124.124, a través de l'adreça electrònica infancia@sindic.cat o al web, www.sindic.cat).

Informació complementària

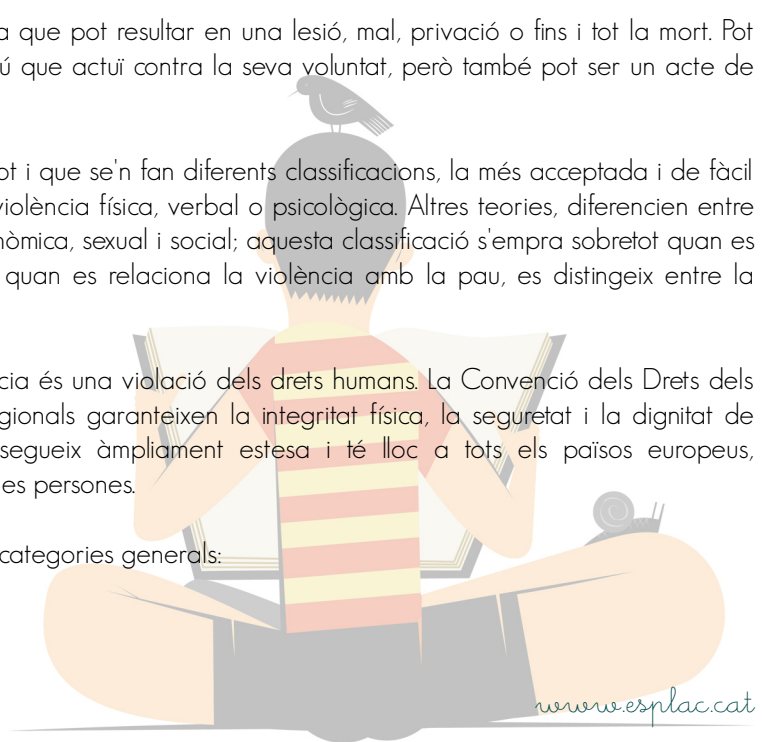
La violència és l'ús o l'amenaça d'ús de la força que pot resultar en una lesió, mal, privació o fins i tot la mort. Pot tenir un propòsit clar com el càstig o forçar algú que actuï contra la seva voluntat, però també pot ser un acte de malícia aleatòria.

Existeixen diferents formes i tipus de violència. Tot i que se'n fan diferents classificacions, la més acceptada i de fàcil tracte amb els grups més joves és la següent: violència física, verbal o psicològica. Altres teories, diferencien entre la violència física, psicològica o emocional, econòmica, sexual i social; aquesta classificació s'empra sobretot quan es parla de violència de gènere. D'altra banda, quan es relaciona la violència amb la pau, es distingeix entre la violència directa, l'estructural i la cultural.

Sigui quina sigui la forma que prengui, la violència és una violació dels drets humans. La Convenció dels Drets dels Infants i molts altres tractats internacionals i regionals garanteixen la integritat física, la seguretat i la dignitat de l'infant. Tot i així, la violència contra infants segueix àmpliament estesa i té lloc a tots els països europeus, independentment de l'origen o estrat social de les persones.

El maltractament infantil es pot dividir en quatre categories generals:

- Abús emocional
- Negligència

- Abús físic
- Abús sexual

La violència continua tenint lloc de forma generalitzada dins la pròpia família i a les escoles. D'altra banda, l'exposició a material inapropiat amb alts continguts de violència a través dels mitjans de comunicació suposa un perill per al desenvolupament de l'infant, així com Internet posa els infants en perill d'assetjament o activitats pedòfiles fins i tot dins de la seguretat de casa seva. Del tràfic d'infants (la versió moderna de l'esclavitud), així com de l'abús sexual d'infants, n'hem parlat en fitxes d'activitat anteriors (vegeu l'activitat número 4, "Un conte modern").

Tot i que la violència contra els infants no es limita a cap grup o estrat social, alguns infants són més vulnerables i tenen un major perill de patir abusos; dins d'aquest col·lectiu cal destacar els infants del carrer, infants amb discapacitats, infants immigrants o refugiats i les mares-nenes (mares menors d'edat).

Recursos d'utilitat

- Compasito, Manual on Human Rights with Children: <http://www.eycb.coe.int/compasito/>
 - A l'apartat sobre violència, pàgina 281, trobareu més informació sobre el maltractament infantil i els grups més vulnerables d'infants. Recordeu que hi ha una versió d'aquest manual en paper a les seus de sector (en anglès).
- Escola de Cultura de Pau, Programa d'educació per la pau: <http://www.pangea.org/unescopau/programas/educacion.htm>
 - Les seves idees sobre la pau més enllà de la manca de violència són acadèmicament reconegudes. A la pàgina web trobareu molta informació teòrica i també recursos pedagògics. Al web d'Esplac hi ha material disponible per descarregar, editat per la pròpia Escola i enfocat especialment per a realitzar activitats dins l'associacionisme educatiu (www.esplac.cat > Recursos Pedagògics > Ciutadania > Cultura de Pau).
- Garcia Salomon, Montserrat (2006) *Paranys de l'amor*. Octaedro: Barcelona.
 - Aquest recull de materials per treballar la prevenció de relacions abusives amb adolescents i joves, tot i que se centra en la perspectiva de les relacions de gènere, conté un apartat teòric sobre la violència i l'agressivitat interessant per aprofundir sobre aquests conceptes (bloc 3). Igualment, les activitats d'aquest tercer bloc del manual poden ser d'utilitat per donar continuïtat a l'activitat que proposem en aquesta fitxa, en cas que alguna de les "fotos humanes" presenti un cas de violència de gènere. Recordeu que trobareu una còpia d'aquest manual a les seus dels sectors.
- Boal, Augusto (2002)¹⁹⁹⁸ *Juegos para actores y no actores*. Alba editorial: Barcelona.
 - El principi en què es basa aquesta dinàmica és el teatre imatge, una de les tècniques que engloba el teatre de l'oprimit. Aquest corrent teatral va néixer al Brasil a la dècada dels cinquanta a mans de l'autor del llibre que us recomanem. El teatre de l'oprimit es fonamenta al voltant de la idea que la pràctica de l'art escènic pot ser una activitat dedicada a la millora efectiva de la vida dels grups socials menys afavorits. Treballa el reconeixement de les opressions (en què s'inclou la violència) per tal de poder-les combatre.

Suggeriments per als monitors i les monitores

- Per tal d'organitzar el torn de paraula quan els infants creen la seva versió del conte, es pot escollir un objecte qualsevol que sigui l'indicador de qui pot parlar: només ho pot fer aquell o aquella qui el té a les seves mans.

- Pot ser que els infants necessitin ajuda per tal d'explicar la història a partir de les imatges. Es podria guiar la història perquè s'apropi a la història real, si el monitor/a participa en el grup dels qui expliquen la història a partir d'una imatge. Cal tenir en compte que poden tenir dificultat a l'hora d'endreçar les imatges en la mateixa seqüència de la història real.
- Cal tenir clar quin és el concepte de "tràfic de persones" ja que és possible que s'hagi d'aclarir als infants.
- Cal estar preparat per tal de respondre preguntes dels infants sobre la història de la Siwa, que poden resultar sorprenents o tristes per a molts dels altres infants. Si es planteja en alguna de les seves intervencions el punt sobre què caldria fer si ells i elles o altres es trobessin en una situació similar, és important destacar que els infants no poden assumir sols aquesta responsabilitat i que sempre haurien de comunicar-ho als seus referents adults (familiars, monitors i monitores, mestres, educadors i educadores, etc.). Aquests s'encarregaran de comunicar-ho a les autoritats competents, Serveis Socials principalment. Aquest organisme s'encarregarà de conèixer a fons les causes de la situació d'aquesta família o infant i li donarà els recursos necessaris per superar aquesta dificultat).
- La història de la Siwa està basada en un cas real que es va dur a la Cort Europea de Drets Humans (Siliadin v. France, Núm. 73316/01). La versió escrita de la història que adjuntem aquí de forma intencionada no menciona cap lloc d'origen de la Siwa (que provenia de Togo) o al país on va ser enviada (en la realitat, França); així es pretén evitar que es relacioni que la majoria dels infants amb qui es trafica provenen principalment d'Àfrica o un país no Europeu, o que França és l'únic país on succeeixen aquestes coses. Si es desitja, es pot canviar la història per tal de reflectir la situació al nostre país. De totes maneres, cal recordar que el tràfic de persones no succeeix només fora d'Europa, sinó que també es donen molts casos entre països europeus.
- Informeu-vos sobre altres formes de protecció contra el treball infantil, a més de la CDI (vegeu annex al final).
- Ajudeu els infants a diferenciar entre les tasques que fan per ajudar les seves famílies i el treball infantil inadequat. Relacioneu això amb el dret dels infants al descans, el lleure, l'educació i d'altres.
- Arreu del món, les noies tenen menys temps de descans i lleure, i s'espera d'elles que facin més tasques de forma no remunerada. Podeu analitzar la diferència que hi ha entre les expectatives que tenen els nois i les noies i relacionar-ho amb la igualtat de gènere. Per aprofundir en aquest tema recomanem la primera fitxa d'activitat d'aquest recurs pedagògic, "Hi havia una vegada. Què passa quan canvies el sexe als personatges d'una història coneguda?".

Adaptacions

- Per als infants més petits és recomanable numerar les imatges i mostrar-les en ordre perquè vegin la seqüència de les accions descrites quan les expliquin.
- Amb el grup de joves (a partir de 16), es pot fer servir una tira còmica del Consell d'Europa que tracta el mateix tema. Recomanem que els monitors i monitores el vegin prèviament per assegurar-ne l'adequació o no per al grup (<http://www.coe.int/t/DG2/TRAFFICKING/COMICS/> > Chapter #2 Fabia). Disponible només en anglès.
- Per aquest grup, igualment, es pot vincular la història a la Cort Europea dels Drets Humans a partir de preguntes com ara:
 - La Siwa i el seu advocat van portar el cas a la Cort Europea dels Drets Humans. Heu sentit mai a parlar d'aquesta Cort? A qui o què intentava canviar el cas de la Siwa?
 - Què va decidir la CEDH en el cas de la Siwa? Què va passar amb el resultat?
 - Ha signat Espanya la Convenció Europea dels Drets Humans?
 - Podeu, com a infants/joves, posar en pràctica aquesta Convenció? Què pot fer per vosaltres?